

Preporuke za unapređenje stanja u društvu po pitanju uklanjanja grafita i murala koji promovišu mržnju i netrpeljivost na javnim površinama:

- 1. Razvoj pravnog okvira za murale:** Neophodno je insistirati na promeni postojećih propisa u ovoj oblasti, kao i sprečiti selektivnu primenu postojećih propisa o korišćenju javnog prostora, imajući u vidu neadekvatne sankcije za vandalizovanje zidova, nepostupanje lokalnih samouprava u skladu sa svojim nadležnostima kako bi sporni grafiti bili uklonjeni, te prebacivanje praktično čitave odgovornosti za njihovo uklanjanje na stanare zgrada ili vlasnike objekata na kojima su takvi sadržaji nelegalno nanenesi. Stoga bi nadležne institucije trebalo da uspostave jasne smernice i propise te tako regulišu oblast kreiranja murala. Ovakvi propisi bi trebalo da definišu procedure za dobijanje dozvola za postavljanje murala, kao i uslove koji osiguravaju da umetnička dela doprinose estetici grada i zajednici.
- 2. Podrška kreativcima:** Uvesti olakšice za umetnike i organizacije koje žele da stvaraju murale. Ovo bi moglo da uključuje finansijsku podršku, uključujući tu i honorare za umetnike, kao i značajno pojednostavljivanje procedura za dobijanje dozvola za stvaranje murala na javnim površinama.
- 3. Balans između slobode izražavanja i zaštite građana:** Pored uspostavljanja ravnoteže između slobode izražavanja i zaštite od govora mržnje i diskriminacije, potrebno je preduzeti aktivnosti radi sprečavanja zloupotrebe prava i sloboda koje doprinose stvaranju podela u društvu. Pravovremeno prepoznavanje govora mržnje uticalo bi na unapređenje dosadašnje prakse da se problem grafita koji propagiraju nasilje ne tretira samo kao komunalno pitanje, odnosno omogućilo bi adekvatnu i doslednu primenu svih relevantnih propisa. Navedene aktivnosti imale bi preventivan značaj za suzbijanje negativnih poruka u javnom prostoru.
- 4. Saradnja sa civilnim društvom:** Sankcionisanjem predstavnika/ca civilnog društva zbog uklanjanja spornih grafita i neprocesuiranjem odgovornih lica za vandalizovanje javnih

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

krokodil

Engaging Words

površina, organi vlasti šalju poruku o postojanju neravnopravnog tretmana i diskrecionog postupanja. Potrebno je obustaviti ovakvu praksu i omogućiti saradnju organa vlasti s organizacijama civilnog društva, umetničkim zajednicama i stručnjacima kako bi se razvili pravni okviri i politike koje odražavaju stvarne potrebe i vrednosti građana.

5. **Transparentnost i odgovornost:** Vlasti bi trebalo da budu transparentne u vezi sa svojim odlukama i postupcima koji se odnose na postavljanje murala, kako bi se izbegle sumnje da su odluke politički pristrasne. Organi vlasti trebalo bi da kroz praksu pokažu odlučnost i spremnost ka iskorenjivanju govora mržnje iz javnog diskursa.
6. **Podizanje svesti građana o ovim temama:** Lokalne institucije moraju preduzeti aktivne mere informisanja građana o ovim temama i načinu na koji građani mogu da se angažuju u svojim lokalnim zajednicama kako bi sa zgrada i drugih objekata bili uklonjeni grafiti koji promovišu nasilje.
7. **Zabrana korišćenja ovih pitanja u političke svrhe:** Svedoci smo da pojedine političke partije koriste grafite kojima se podstiču nasilje i netrpeljivost zarad dobijanja političkih poena. Stoga bi trebalo sprečiti dalje zloupotrebe ove teme u političke svrhe, kao i otvoreno targetiranje pojedinaca koji se zalažu za demokratske vrednosti i zaštitu ljudskih prava svih građana ove zemlje. Neophodno je sprečiti diskriminatorno postupanje prema građanima koji žele da očiste svoje zgrade i druge objekte od grafita, kao i zabraniti zloupotrebu prava i sloboda građana zarad postizanja ciljeva koji vode daljoj polarizaciji društva.

Pismo potpisuju:

Udruženje KROKODIL

Partneri za demokratske promene Srbija

Inicijativa mladih za ljudska prava

Komitet pravnika za ljudska prava

Beogradski centar za ljudska prava

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

krokodil

Engaging Words

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs